

AD VOCEM.

NYELVŐR. Az is szóba került már egypárszor, hogy hol vette magát a Nyelvőr? Hol ennek, hol annak kerítettük a nyakába mint valami lebernyeget, hogy adandó alkalommal onnan ismét lekanyarítva, másnak szaporíthassuk vele az emelni valóját. Legutóbb, Toldy Ferencz születése századik évének ünneplésekor mondatott, hogy Toldy »tervezte a Magyar Nyelvört.« Ez az állítás talán elejét venné annak, hogy egy közelebbi vagy későbbi, tizedes vagy százados ünnepen, ez a kakiszerű díszgallér valakire másra szabassék: még sem halasztom tovább annak elmondását és közlését, a mit máskor elmulasztottam.

1871. február 25-én az Akadémia I. osztálya a nyelvtudományi bizottság elnökéül Toldy Ferenczet ajánlotta; új tagokul pedig a bizottságba: Gyulai Pál r., Joannovics György és Szilády Áron lev. tagokat. Ezekkel az ajánlásokkal egyszerre jutott az összes ülés elé »a nyelvtudományi bizottság azon előterjesztése, mely szerint a bizottság teendőinek szabatosabb körrajza javasoltatik.« Az elnökre és új tagokra vonatkozó ajánlást az április 24-én tartott összes ülés elfogadta; a bizottsági előterjesztés pedig, némi változtatással, a május 22-én tartott összes ülésen fogadtatott el. A változtatás annyiból állott, hogy a B. szakasz I. pontjában ezen szavak: »s ezek között első sorban a *finn-ugor*, másodikban pedig a *török-tatár* nyelveket« kihagyattak.

A bizottság teendőinek szabatosabb körrajzából kiindulva, a Régi Magyar Nyelvmélekek IV. kötetének II. osztálya és V. kötete kinyomott példányairól esvén szó, Toldy mint szerkesztő jelentette, hogy azok hollétének nem tud nyomába akadni. Miután Hunfalvy Pál is bizonyította, hogy azok az Akadémia palotájában sehol sem találhatók: megbízott a bizottság legújabb s legifjabb tagja, hogy a lappangó nyomtatványokat kutassa fel. A megbízott tag a legközelebbi ülésen jelentette, hogy sikerült azokat megtalálnia az egyetemi nyomda padlásán.

A jelentés alkalmával három indítványt szorongatott magában, melyek közül kettőt elő is terjesztett, a harmadikra azonban a két elsőnek kissé hűvös fogadtatása miatt nem került a sor.

Az első volt a Nyelvmélektárnak, a drága és iskolai használatra kevésbé alkalmas Régi Magyar Nyelvmélekek mellett mintegy párhuzamosan s nem ezek megszüntetésével való megindítása.

Ez, a szükségességet illető szelid kétségek nyilvánítása mellett elfogadtatott.

A második volt egy folyóirat megindítása, a »szorosabb magyar nyelvtudomány« köréből, tájszó, nyelvhasználat-gyűjtés; a nyelvmívelésnek, idegen nyelvek hatásának, nyelvrontásoknak ellenőrzése céljából, a mint ez »a teendők szabatosabb körrajzában« is érintve van.

Mivel ez az A) pont alá foglalt »szorosabb magyar nyelvtudomány« a B) alatt következő »szélesebb magyar nyelvtudomány«-nyal, ennek hívei részéről ellenkezőnek tartatott: ily külön folyóirat megindítása váltig feleslegesnek mondatott. Addig, addig, hogy végre mégis elfo-

gadtatott. Némelyek részéről alighanem azzal a gondolattal, hogy Szalárdi szavai szerint: egy darabig majd durál, azután exspirál. Lehet, hogy úgy is történt volna, ha Csengery tudomására nem jut a dolog. Csengeryt Gyulai informálta. Ennek nyomán keletkezett az 1871. november 27-én tartott igazgatósági ülés 80. számú következő határozata: »Csengery Antal másodelnök úr magántudomásból fölemlítvén a nyelvtudományi bizottságban folyó tervezéseket egy »Magyar Nyelvőr« című folyóirat létesítésére: hogy e közlönyre már most előkészültek tétethesenek s újévre megjelenhessék, kéri az igazgatóságot, méltóztatnék kijelenteni, hogy annak 1000 frtra menő költségeit az 1872-ki költségvetésbe fel fogja venni. *Határozat:* Az igazgatótanács ily folyóirat szükséges voltáról meggyőződve utasítja költségvetési bizottságát, hogy arra 1000 frtot az 1872-ki költségvetésbe vegyen fel, egyszersmind erről az Akadémiát, illetőleg a nyelvbizottságot, értesíttetni határozza.«

December 15-ről kelt következő levél érkezett az indítványozóhoz:

A »Magyar Nyelvőr« szerkesztősége

(4-dr. levélpapíron fehér nyomás).

Igen tisztelt ügylárs!

Hogyne volna Kegyed előtt ismeretes az ó világ egyik Klasszi-
(sor vége) népének ama szokása, hogy a családapa az ujonszülött gyermekeket karjára vevés által ismerte el magáénak?

Megtagadhatná-e tehát ez elismerést attól, a ki mindegyikünk tudomása szerint Kegyednek köszöni, ha a napvilágot meglátja? Legyen tehát igazi édes apja a kisednek s ölelje őt mindjárt születésekor szerető karjára!

A karácsonyi nagy ünnep közeledtével szükséges, hogy különösen iparkodjunk erényeseknek lenni; azért hiszünk és reménylünk

Pesten, 1871 15/12.

és szeretünk
Szarvas Gábor.

SZ.

